

Любов Миколаївна **ГАНАС**

к.е.н., доцент кафедри, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7098-9772>

e-mail: liubov.m.hanas@lpnu.ua

Андрій Васильович **ТОДОЩУК**

к.е.н., доцент, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9406-4846>

e-mail: a.todoschuk@gmail.com

Ольга Вікторівна **ХОМІК**

менеджер, EMS JAROSLAW SULEK

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8968-1214>

e-mail: olhakhomik@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ІМПОРТУ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ІЗ США

У статті проаналізовано особливості імпорту транспортних засобів із США, подана характеристика найбільших аукціонів, які представляють вживані пошкоджені та нові транспортні засоби, описано способи участі в аукціонах, наведено структуру імпорту транспортних засобів за 2021 р. визначено перспективи імпорту автомобілів. Також наведено деталізовану модель імпорту транспортних засобів із США, яка передбачає покроковий опис здійснення імпорту від моменту пошуку на аукціоні до моменту митного очищення в Україні з врахуванням специфіки навантаження, доставки в порт відправлення, вибору логістичного методу морського транспортування, способу страхування, внесення змін у ланцюг постачання шляхом побудови нових маршрутів через країни ЄС та митного очищення.

Ключові слова: аукціон, модель, імпорт, транспортні засоби, митне очищення, ланцюг постачання, страхування, перевезення

ВСТУП

В останні роки спостерігається тенденція до зростання імпорту транспортних засобів. Така ситуація зумовлена формуванням попиту на внутрішньому ринку. Вітчизняні підприємства не в змозі забезпечити цей попит. Структура імпорту полягає у переважанні імпортування з країн ЄС (67,61 %), проте нових обертів набирають й інші ринки, такі як США та країн Америки (27,72 %), Кореї (2,29 %) тощо [1, 2]. Сьогодні в умовах військового стану тенденція до імпорту транспортних засобів зросла в першому півріччі 2022 р., що зумовлено низкою чинників, таких як пошкодження транспортних засобів внаслідок воєнних дій, зростаюча потреба армії у транспортних засобах та «нульове» розмитнення. Проте з 1 липня така опція розмитнення транспортних засобів стала недоступною.

Ввезення транспортних засобів із США, Канади, Грузії та Кореї зараз зазнало певних логістичних змін, адже велика кількість морських портів знаходиться під окупацією. Така ситуація зумовила зміну маршруту через порти країн ЄС.

Проте перспективи розширення імпорту транспортних засобів із США є значними, адже даний ринок представлений більш новітніми моделями, великий асортимент та номенклатура, дешевший сегмент, доступність купівлі через наявність низки онлайн аукціонів.

МЕТА статті – формування деталізованої моделі імпорту транспортних засобів із США.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У написанні статті використано такі *методи*: аналіз, порівняння, пояснення, теоретичне узагальнення, групування тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ

Багато компаній сьогодні забезпечує міжнародну

доставку автомобілів в Україну імпортуючи їх із США. У клієнта є кілька варіантів купівлі, з яких він може вибрати-купувати безпосередньо у дилера та приватної особи, або купувати на аукціоні.

Найпопулярнішими аукціонами нових і вживаних автомобілів у ходовому стані є аукціони Manheim і ADESA. Обидва аукціони мають численні локації в США і щорічно продають мільйони автомобілів. Також характеризуються популярністю в Україні аварійні автомобілі. Це автомобілі, які списано страховою компанією, а потім продають на аукціонах з продажу автомобілів, таких як Copart і IAAI. Аварійні автомобілі купляють і відправляють в Україну в пошкодженому стані, адже це суттєво знижує вартість транспортного засобу. Порівняльну характеристику ключових аукціонів у США наведено у табл. 1.

Схема імпорту транспортного засобу із США до України мала б виглядати так. Спочатку потрібно отримати *підтвердження ціни*. Перш ніж почати процес доставки, потрібно отримати підтвержену ціну на експорт від клієнта. Підтверджений тариф діє протягом 30 днів.

Далі йде *розрахунок цільових витрат*. У разі доставки автомобіля із США потрібно враховувати витрати до пункту призначення. Вони включають ввізні мита та податки, збори за завантаження / розвантаження та доставку. Оскільки витрати до пункту призначення відрізняються для кожного транспортного засобу та країни, фірмам доцільно зробити розрахунки витрат для ключових варіантів імпорту із США. У зв'язку із веденням військових дій на території України, ланцюги поставок зазнали трансформації. Фірмам необхідно знаходити оптимальні варіанти за параметрами «ціна», «термін доставки», «надійність поставки» тощо.

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика аукціонів в США (Copart, Manheim, IAAI)
(сформовано на основі аналізу даних з джерел [3-8])

Назва аукціону	Ринкова пропозиція	Специфіка продаж
Copart	Найбільший аукціон з продажу пошкоджених автомобілів, які більше не можна використовувати в США. Крім автомобілів, Copart пропонує спецтехніку, мотоцикли, моторні човни, катери та інші транспортні засоби.	Предмети тут можна виставити на аукціон або відразу продати (з позначкою «Купити зараз»). В останньому випадку ціна є фіксованою і не може бути змінена
Manheim	Цей американський аукціон пропонує аварійні автомобілі, нові автомобілі та неушкоджені вживані транспортні засоби. Здебільшого це автомобілі, які вилучено з мінімальним пробігом і продаються за оптовою ціною.	Щоб мати змогу брати участь у торгах, потрібно бути власником спеціальної ліцензії, виданої урядовими установами США ліцензованим дилерам.
IAAI	На цій торговій платформі можна придбати аварійні автомобілі, автомобілі, які були ліквідовані в результаті дорожньо-транспортних пригод, вандалізму, стихійного лиха або ті, які повернуто після викрадення.	Технічний стан проданих транспортних засобів дуже різниться, це можуть бути автомобілі зі значними пошкодженнями, придбані на розбирання, і транспорт в найкращому стані, який можна легко і дешево відремонтувати.
Adesa	Аукціон представлений не лише у США, але й у Канаді. ADESA пропонує найбільший вибір автомобілів з малим пробігом для одного власника. Також знайдете на цій платформі продають мотоцикли, фургони, човни тощо.	На ресурсах аукціону надана повної історії про транспорт, що продається. Вартість придбаних авто нижча за Manheim. Брати участь в аукціоні можуть також тільки зареєстровані дилери, до яких висуваються високі вимоги.

Підготовка документів це наступний крок, який необхідно забезпечити на належному рівні. Щоб уникнути затримок з доставкою автомобіля із закордону, слід переконатися, що документація готова до експорту, зокрема, накладна на продаж; MSO/MCO; оригінальна назва; свідоцтво про право власності копія паспорта або листа EIN (якщо громадянин США); форма довіреності (POA); за необхідності нотаріально завірений рахунок купівлі-продажу, документи про звільнення від застав; інформацію про транспортний засіб та його характеристики, vin-код, вагу та габарити; назву вантажовідправника або інформацію про компанію в США, адресу, номер телефону, номер EIN/TAX ID/ або ідентифікаційний номер закордонного паспорта; повне найменування вантажоодержувача або інформацію про компанію, адреса у країні призначення, контактний номер.

Щоб експортувати транспортний засіб із США до України, експортеру потрібно принаймні за 72 години до перетину будь-якого кордону в США надіслати електронною поштою обов'язкову документацію.

Підготовка автомобіля до міжнародного відправлення. Щоб забрати автомобіль і доставити його до експортного центру в середньому необхідно від 1-го до 5 днів, залежно від місця розташування.

Також необхідно врахувати переміщення транспортного засобу на території США. Наземний транспорт використовується для перевезення транспортних засобів із поточного місця збору до виходу зі складу або порту виходу. Транспортні засоби перевозяться на платформах, відкритих причепах або закритих вантажівках. Все залежить від того, чому клієнт віддає перевагу і готовий оплатити, оскільки закриті вантажівки зазвичай мають вищу вартість. Усі вантажоперевізники пропонують наземне страхування на випадок певних інцидентів, а також додаткове страхування за додаткову плату.

Завантаження транспортного засобу для відправлення в Україну із США. Є два різні варіанти перевезення: можна помістити автомобіль в транспортний контейнер або доставку RORO (Rogo-on/roll-off).

Доставка RORO передбачає, що всі види колісних вантажів, таких як автомобілі, вантажівки, причепа тощо, перевозять на судно та з нього. Ці кораблі призначено для завантаження такого типу самохідних, буксированих або навантажувальних вантажів.

У разі контейнерного перевезення, водії завантажують автомобіль із поточного місцезнаходження на території США та доставлять його до виїзного складу. Щойно автомобіль прибуде, робляться фотографії стану транспортного засобу та завантажуються у профіль клієнта. Залежно від вибраного варіанту доставки, автомобіль буде завантажено консолідованим контейнером до іншого клієнта вантажоперевізника, або власним контейнером, зазвичай транспортні засоби завантажуються в контейнери 40-ка футові з 4 автомобілів. Необхідні додаткові запчастини, посилки та побутові товари можна доставити разом із автомобілем у транспортному контейнері. можна помістити предмети всередині самого транспортного засобу.

Страхування транспортного засобу. Існує два основних види страхування: Перший варіант – це страхування від усіх ризиків, яке покриває будь-які пошкодження під час доставки. Хоча це найбільш повний варіант, він також є найдорожчим; інший вибір – лише загальні втрати, у разі повної втрати товару, у разі катастроф на морі, пов'язані з величезними транспортними судами.

Сплата обов'язкових платежів у США. Коли транспортний засіб або контейнер, який експортується завантажуються на судно, потрібно заплатити експедитору всі місцеві збори, митні платежі, оплату за внутрішній транспорт, морський фрахт і оформлення документації, щоб отримати видачу вантажу. Так само, на аукціонах може стягуватися додаткова плата за зберігання, якщо транспортний засіб не буде забрано вчасно.

Розмитнення автомобіля в Україні. Вартість митного оформлення залежить від багатьох чинників: рік випуску автомобіля; тип та об'єм двигуна; вартість автомобіля на аукціоні, характер угоди. Ці параметри враховуються у розрахунок ввізного мита, акцизу, ПДВ, внесків до Пенсійного фонду.

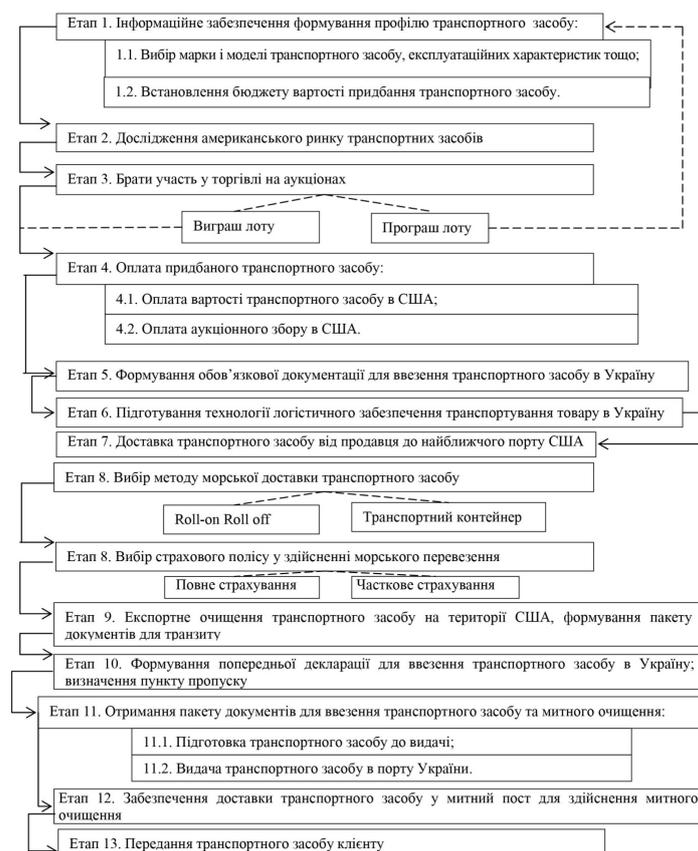

Рис. 1. Деталізована модель імпорту транспортних засобів із США (сформовано авторами на основі аналізу даних з джерел [1, 3-8])

Переобладнання та сертифікація. Сертифікація автомобіля є обов'язковою процедурою для реєстрації в Україні. Це відбувається за першої реєстрації. Але перед цим виникає необхідність переобладнання автомобіля відповідно до європейських екологічних стандартів, систем безпеки стосовно освітлення та гальмівних систем. Для цього потрібно: замінити основну оптику з жовтої на білу; замінити задні поворотниками з червоних на жовті або помаранчеві; установити бічні поворотники: повторювачі поворотів повинні бути присутніми в бічних дзеркалах і на передньому крилі; налаштувати приладову панель та перепрограмувати бортовий комп'ютер, перехід на вимірювання у системі Сі; зняти тонуючу частину: вона не повинна бути на лобовому склі і передній стороні; встановити задню протитуманну фару. Після переобладнання автомобіль підлягає сертифікації та реєстрації в Україні.

Для оптимізації механізму імпортування транспортних засобів з США до України, потрібно вдосконалити ланцюг постачання, який повинний охоплювати: інформаційне забезпечення і дослідження профілів транспортних засобів на американському ринку; участь у торгівлі на аукціонах і придбання автотранспорту; формування обов'язкової документації для ввезення автотранспорту; розроблення технології логістичного забезпечення автотранспорту; механізм транспортування і митне очищення автотранспорту.

Деталізовану модель імпорту за митного оформлення транспортних засобів із США подано на рис. 1.

Як видно з рис. 1, модель постачання за митного оформлення транспортних засобів з США повинний охоплювати усі етапи створення матеріальної цінності

для клієнта: від моменту пошуку автотранспорту на території США до сервісного обслуговування транспортного засобу на території України. А саме:

- інформаційне забезпечення має слугувати для формування профілю транспортного засобу, окреслення репрезентативних експлуатаційних характеристик, формування бюджету для придбання транспортного засобу;

- для того щоб придбати відповідний транспортний засіб в США, необхідно спершу дослідити автомобільний ринок США, щоб знайти відповідний автомобіль та взяти участь у торгах на аукціоні, у разі виграшу якого здійснюється оплата за автомобіль і перехід права власності;

- підготування технології логістичного забезпечення передбачає формування документації для імпорту транспортного засобу з США в Україну, підготовки автомобіля до міжнародного відправлення, процедури наземного і морського транспортування, завантаження / розвантаження, страхування автотранспорту. Вирізняють два методи та варіанти доставки автомобіля в Україну зі Сполучених Штатів Америки:

1. *Roll-on Roll off* – спеціально розроблені RoRo кораблі. Використовуючи власні вбудовані навантажувальні рампи, транспортні засоби просто під'їжджають у порт відправлення («викочуються на судно») і з'їжджають («скокуються з судна») після прибуття у пункт призначення. Стосується доставки транспортних засобів, автомобілів, позашляховиків, седанів, вантажівок, автобусів, човнів та важкої техніки; транспортні засоби повинні їздити, деякі порти пропонують послуги без ходових та вилкових підйомників для аварійних транспортних засобів; може поміс-

титися в транспортні засоби великого розміру, які не поміщаються в контейнері.

2. *Транспортний контейнер* – це послуга, спеціально розроблена для забезпечення безпеки транспортного засобу під час транспортного процесу, за рахунок прив'язування та закріплення автомобіля на підлозі транспортного контейнера під час завантаження транспортного засобу. Є опція консолідації та спільного контейнера, можливість доставки для завантаження від 1 до 4 автомобілів і деталей в контейнері. Автомобіль не зобов'язаний їздити, цей спосіб доставки підходить для доставки аварійних транспортних засобів.

– для ввезення іноземного транспортного засобу на територію України потрібно пройти процедуру митного очищення автотранспорту, подання митних дек-

лараций, сплати обов'язкових експортних та імпорتنних платежів. Після виконання усіх обов'язкових логістичних і митних формальностей транспортний засіб передається клієнту.

ВИСНОВКИ

Використання цієї моделі низкою підприємств, що починають імпортувати транспортні засоби із США, або планують здійснювати імпорт, а також тими, що мають проблеми на певних етапах імпорту, дозволить врахувати всі нюанси цього процесу та уникнути помилок. Деталізована модель імпорту враховує не лише вибір транспортного засобу на аукціонах, але і транспортування, страхування, перевезення та митне очищення.

Список використаних джерел

1. Український авторинк: історія проблем та як їх розв'язати. *Інститут досліджень авторинку. Аналітика та прогнозування*. URL: <https://eauto.org.ua/news/130-ukrajinskiy-avtorinok-istoriya-problem-ta-yak-jih-rozvyazati>
2. Trade Map – Trade statistics for international business development. URL: <https://www.trademap.org/Index.aspx>
3. Як купити авто зі США. *finance.ua*. URL: <https://finance.ua/ua/saving/kak-kupit-avto-iz-ssha>
4. Автоаукціони США: топ-5 аукціонів Америки. URL: <https://varta.ua/news/avtoaukcioni-ssha-top-5-aukcioni-ameriki-2.html>
5. Copart. URL: <https://www.copart.com/>
6. Manheim. URL: <https://publish.manheim.com>
7. IAAI. URL: <https://www.iaai.com/>
8. Adesa. URL: https://www.adesa.ca/?_ga=2.87851736.1102461879.1668081587-598371773.1668081587

References

1. Ukrainian car market: history of problems and how to solve them. *Institute of Car Market Research. Analytics and forecasting*. URL: <https://eauto.org.ua/news/130-ukrajinskiy-avtorinok-istoriya-problem-ta-yak-jih-rozvyazati> (in Ukrainian).
2. Trade Map – Trade statistics for international business development. URL: <https://www.trademap.org/Index.aspx>
3. How to buy a car from the USA. *finance.ua*. URL: <https://finance.ua/ua/saving/kak-kupit-avto-iz-ssha> (in Ukrainian).
4. Auto auctions in the USA: top 5 auctions in America. URL: <https://varta.ua/news/avtoaukcioni-ssha-top-5-aukcioni-ameriki-2.html> (in Ukrainian).
5. Copart. URL: <https://www.copart.com/>
6. Manheim. URL: <https://publish.manheim.com>
7. IAAI. URL: <https://www.iaai.com/>
8. Adesa. URL: https://www.adesa.ca/?_ga=2.87851736.1102461879.1668081587-598371773.1668081587

Liubov HANAS

PhD in Economics, Associate Professor of department, Lviv Polytechnic National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7098-9772>
e-mail: liubov.m.hanas@lpnu.ua

Andrii TODOSHCHUK

PhD in Economics, Associate Professor, Lviv Polytechnic National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9406-4846>
e-mail: a.todoschuk@gmail.com

Olha KHOMIK

manager, EMS JAROSLAW SULEK
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8968-1214>
e-mail: olhakhomik@gmail.com

PECULIARITIES OF IMPORTING VEHICLES FROM THE USA

Introduction. In recent years, there is a tendency of growth in imports of vehicles. This situation is due to the formation of demand in the domestic market. Domestic enterprises are unable to meet this demand. The structure of imports is dominated by imports from EU countries (67.61%), but other markets such as the USA and countries of America (27.72%), North Korea (2.29%) and other countries are gaining new momentum. Imports of vehicles from the USA, Canada, Georgia and North Korea have now undergone certain logistical changes, because a large number of seaports are under occupation. This situation has caused a change in the route through the ports of the EU countries. Nevertheless, the prospects for expanding imports of vehicles from the USA are significant, because this market is represented by newer models, a wide range and nomenclature, cheaper segment, the availability of purchase due to the presence of a number of online auctions.

The purpose of the paper is to form a detailed model of vehicle imports from the USA. The following methods were used in writing the paper: analysis, comparison, explanation, theoretical generalization, grouping, etc.

Results. The paper analyzes the features of vehicle imports from the USA, presents the characteristics of the largest auctions representing used, damaged and new vehicles, describes how to participate in auctions, gives the structure of vehicle imports for 2021, identifies the prospects for vehicle imports.

Also, in the publication there is a detailed model of import of vehicles from the USA, which provides a step-by-step description of import from the moment of searching at the auction to the moment of customs clearance in Ukraine, considering specifics of loading, delivery to the port of departure, choice of logistic method of sea transportation, insurance method, making changes in the supply chain by building new routes through the EU countries and customs clearance.

Conclusions. The use of this model by a number of companies starting to import vehicles from the USA or planning to import, as well as having problems at certain stages of the import process, will allow to take into account all the nuances of this process and avoid mistakes. A detailed import model takes into account not only the selection of vehicles at auctions, but also transportation, insurance, shipping, and customs clearance.

Keywords: auction, model, import, vehicles, customs clearance, supply chain, insurance, transportation